

Warszawa, dnia 7 września 2022 r.

Poz. 1890

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI**

z dnia 31 sierpnia 2022 r.

w sprawie pobytu nieletnich w okręgowych ośrodkach wychowawczych

Na podstawie art. 211 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz. U. poz. 1700) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) szczegółowy tryb kierowania, przyjmowania, przenoszenia i zwalniania nieletnich z okręgowych ośrodków wychowawczych;
- 2) szczegółowe warunki pobytu nieletnich w okręgowych ośrodkach wychowawczych;
- 3) formę i zakres porozumienia dyrektora okręgowego ośrodka wychowawczego z duchownym kościoła lub innego związku wyznaniowego, do którego nieletni należą, dotyczącego uczestniczenia przez nieletnich w wykonywaniu praktyk religijnych i korzystaniu przez nich z posług religijnych oraz sposób realizacji tego porozumienia.

§ 2. Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa o:

- 1) Ministerstwie Sprawiedliwości – rozumie się przez to komórkę organizacyjną Ministerstwa Sprawiedliwości wykonującą zadania z zakresu nadzoru pedagogicznego Ministra Sprawiedliwości nad okręgowymi ośrodkami wychowawczymi;
- 2) ustawie – rozumie się przez to ustawę z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich;
- 3) ośrodku – rozumie się przez to okręgowy ośrodek wychowawczy;
- 4) terenie ośrodka – rozumie się przez to teren, który ogranicza zewnętrzna linia ogrodzenia ochronnego lub innego oznaczenia granic okręgowego ośrodka wychowawczego.

Rozdział 2

Szczegółowy tryb kierowania, przyjmowania, przenoszenia i zwalniania nieletnich z ośrodków

Oddział 1

Środek wychowawczy

§ 3. 1. Niezwłocznie po uprawomocnieniu się orzeczenia o zastosowaniu wobec nieletniego środka wychowawczego w postaci umieszczenia nieletniego w ośrodku sędzia przesyła do Ministerstwa Sprawiedliwości pisemny wniosek o skierowanie nieletniego do ośrodka, do którego dołącza:

- 1) odpis prawomocnego orzeczenia o zastosowaniu wobec nieletniego środka wychowawczego;
- 2) opinię o nieletnim opracowaną w opiniodawczym zespole sądowych specjalistów, w schronisku dla nieletnich lub w innej specjalistycznej placówce, lub przez biegłego albo biegłych;
- 3) inne informacje umożliwiające skierowanie nieletniego do odpowiedniego rodzaju ośrodka.

2. Przed skierowaniem nieletniego do ośrodka, w przypadku braku dokumentów, o których mowa w ust. 1, Ministerstwo Sprawiedliwości występuje o ich uzupełnienie.

§ 4. Nieletniego kieruje się do ośrodka położonego najbliżej jego miejsca zamieszkania albo pobytu, chyba że ze względów wychowawczych lub organizacyjnych jest to niemożliwe.

§ 5. 1. O skierowaniu nieletniego do ośrodka zawiadamia się:

- 1) sąd rodzinny;
- 2) ośrodek, do którego nieletni został skierowany;
- 3) ośrodek albo schronisko dla nieletnich, rodzinę zastępczą zawodową, młodzieżowy ośrodek wychowawczy lub zakład leczniczy, w których nieletni przebywa.

2. Niezwłocznie po otrzymaniu zawiadomienia o skierowaniu, o którym mowa w ust. 1, sędzia zwraca się do rodziców albo tego z rodziców, pod którego stałą pieczęć nieletni faktycznie pozostaje, albo opiekuna nieletniego lub do Policji o doprowadzenie nieletniego do ośrodka.

3. W wyjątkowych przypadkach sędzia może zezwolić nieletniemu na udanie się do ośrodka bez udziału rodziców albo opiekuna lub Policji.

§ 6. 1. Dyrektor ośrodka przyjmuje nieletniego do ośrodka na podstawie:

- 1) prawomocnego orzeczenia o zastosowaniu wobec nieletniego środka wychowawczego;
- 2) skierowania albo przeniesienia do ośrodka;
- 3) nakazu przyjęcia wydanego przez sąd.

2. Jeżeli przyjęcie nieletniego spowoduje przekroczenie limitu miejsc w ośrodku, dyrektor ośrodka przyjmuje nieletniego i zawiadamia o tym Ministerstwo Sprawiedliwości.

3. W przypadku niedoprowadzenia nieletniego do ośrodka w ciągu 2 miesięcy od daty skierowania albo przeniesienia dyrektor ośrodka odsyła dokumentację nieletniego sądowi rodzinnemu.

§ 7. 1. Nieletniego przyjmuje do ośrodka dyrektor ośrodka i przeprowadza z nim rozmowę, zapoznaje nieletniego z jego prawami i obowiązkami oraz zasadami pobytu w ośrodku oraz poucza o terminie i sposobie składania zażalenia, o którym mowa w art. 107 ust. 1 pkt 21 ustawy, co nieletni potwierdza własnoręcznym podpisem.

2. Psycholog lub pedagog:

- 1) przeprowadza rozmowę wstępną z nieletnim oraz poddaje nieletniego badaniom osobopoznawczym w celu diagnozy i prognozy resocjalizacyjnej, zindywidualizowania procesu resocjalizacji, zapobiegania wzajemnej demoralizacji nieletnich oraz zapewnienia bezpieczeństwa i porządku wewnętrznego ośrodka;
- 2) opracowuje program adaptacji, podlegający akceptacji dyrektora ośrodka.

3. Nieletni umieszczony w izbie adaptacyjnej może brać udział w zajęciach dydaktycznych i wychowawczych.

§ 8. 1. Wniosek o przeniesienie nieletniego do innego ośrodka tego samego rodzaju wraz z uzasadnieniem kieruje się do Ministerstwa Sprawiedliwości.

2. Ministerstwo Sprawiedliwości, po analizie wniosku, przenosi nieletniego do innego ośrodka albo odmawia takiego przeniesienia.

§ 9. O przeniesieniu nieletniego do innego ośrodka Ministerstwo Sprawiedliwości zawiadamia:

- 1) sąd rodzinny;
- 2) ośrodek, do którego nieletni ma zostać przeniesiony;
- 3) ośrodek, z którego nieletni ma zostać przeniesiony;
- 4) rodziców albo tego z rodziców, pod którego stałą pieczęć nieletni faktycznie pozostaje, albo opiekuna nieletniego.

§ 10. 1. Przed przewiezieniem do innego ośrodka nieletniego poddaje się badaniom lekarskim w celu ustalenia, czy jego stan zdrowia pozwala na przewiezienie.

2. Ośrodkowi, do którego nieletni zostaje przewieziony, przekazuje się akta osobowe nieletniego, depozyt nieletniego oraz informację o zachowaniu nieletniego w okresie pobytu w ośrodku.

§ 11. 1. Zwolnienie nieletniego z ośrodka następuje:

- 1) na podstawie orzeczenia sądu i nakazu zwolnienia;
- 2) w związku z ustaniem wykonywania środka wychowawczego z mocy prawa.

2. W uzasadnionych przypadkach dyrektor ośrodka uzgadnia z rodzicami albo z tym z rodziców, pod którego stałą pieczęć nieletni faktycznie pozostaje, albo opiekunem nieletniego sposób jego odebrania z ośrodka.

§ 12. 1. Nieletniego skreśla się z ewidencji ośrodka w przypadku:

- 1) przeniesienia do innego ośrodka;
- 2) zwolnienia z ośrodka w związku z ustaniem wykonywania środka wychowawczego z mocy prawa;
- 3) umieszczenia w schronisku dla nieletnich, areszcie śledczym lub zakładzie karnym;
- 4) upływu 2 miesięcy nieobecności w ośrodku spowodowanej ucieczką lub nieusprawiedliwionym niepowrotem z pobytu poza ośrodkiem, o którym mowa w art. 189 ust. 1 ustawy.

2. O skreśleniu nieletniego z ewidencji ośrodka dyrektor ośrodka niezwłocznie zawiadamia:

- 1) sąd rodzinny;
- 2) Ministerstwo Sprawiedliwości;
- 3) rodziców albo tego z rodziców, pod którego stałą pieczęć nieletni faktycznie pozostaje, albo opiekuna nieletniego.

3. Ponowne umieszczenie w ośrodku nieletniego skreślonego z ewidencji ośrodka z przyczyn, o których mowa w ust. 1 pkt 3 i 4, wymaga zwrócenia się do Ministerstwa Sprawiedliwości z wnioskiem o skierowanie do ośrodka. Do czasu wydania skierowania nieletniego umieszcza się w ośrodku, z którego ewidencji został skreślony.

Oddział 2

Środek tymczasowy

§ 13. 1. Niezwłocznie po wydaniu orzeczenia o zastosowaniu wobec nieletniego środka tymczasowego, o którym mowa w art. 44 pkt 6 ustawy, sędzia przesyła do Ministerstwa Sprawiedliwości pisemny wniosek o skierowanie nieletniego do ośrodka, do którego dołącza odpis orzeczenia o zastosowaniu wobec nieletniego środka tymczasowego, o którym mowa w art. 44 pkt 6 ustawy.

2. Skierowanie do ośrodka powinno nastąpić w terminie 72 godzin od chwili przyjęcia wniosku przez Ministerstwo Sprawiedliwości.

§ 14. O skierowaniu do ośrodka zawiadamia się:

- 1) sąd wykonujący środek tymczasowy, o którym mowa w art. 44 pkt 6 ustawy;
- 2) organ prowadzący postępowanie;
- 3) ośrodek, do którego nieletni został skierowany.

§ 15. Dyrektor ośrodka przyjmuje nieletniego do ośrodka na podstawie:

- 1) orzeczenia o zastosowaniu wobec nieletniego środka tymczasowego, o którym mowa w art. 44 pkt 6 ustawy;
- 2) skierowania albo przeniesienia do ośrodka;
- 3) nakazu przyjęcia wydanego przez sąd.

§ 16. Do wniosku o przeniesienie nieletniego do innego ośrodka tego samego rodzaju dołącza się zgodę organu prowadzącego postępowanie.

§ 17. O przeniesieniu nieletniego do innego ośrodka zawiadamia się:

- 1) sąd wykonujący środek tymczasowy, o którym mowa w art. 44 pkt 6 ustawy;
- 2) organ prowadzący postępowanie;
- 3) ośrodek, do którego nieletni ma zostać przeniesiony;
- 4) ośrodek, z którego nieletni ma zostać przeniesiony;
- 5) rodziców albo tego z rodziców, pod którego stałą pieczęć nieletni faktycznie pozostaje, albo opiekuna nieletniego.

§ 18. W przypadku braku postanowienia o przedłużeniu pobytu nieletniego w ośrodku na 7 dni przed upływem oznaczonego okresu pobytu, dyrektor ośrodka zawiadamia o tym organ prowadzący postępowanie.

§ 19. 1. Zwolnienie nieletniego z ośrodka następuje na podstawie orzeczenia sądu i nakazu zwolnienia wydanego przez sąd, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3.

2. Zwolnienie nieletniego z ośrodka w celu wykonania orzeczenia o zastosowaniu wobec nieletniego środka wychowawczego, środka leczniczego lub środka poprawczego następuje na podstawie nakazu zwolnienia i zawiadomienia określającego miejsce wykonywania środka.

3. Nieletniego niezwłocznie zwalnia się w przypadku upływu okresu pobytu oznaczonego w postanowieniu o zastosowaniu wobec nieletniego środka tymczasowego, o którym mowa w art. 44 pkt 6 ustawy, albo upływu okresu pobytu oznaczonego w postanowieniu o przedłużeniu pobytu nieletniego w ośrodku.

4. W uzasadnionych przypadkach dyrektor ośrodka uzgadnia z rodzicami albo z tym z rodziców, pod którego stałą pieczęć nieletni faktycznie pozostaje, albo opiekunem nieletniego sposób odebrania z ośrodka.

§ 20. W celu przygotowania nieletniego do zwolnienia z ośrodka w związku z ustaniem wykonywania środka wychowawczego z mocy prawa, ośrodek co najmniej 6 miesięcy przed zwolnieniem nieletniego:

- 1) gromadzi informacje o potrzebach nieletniego po zwolnieniu;
- 2) udziela nieletniemu informacji:
 - a) dotyczących uzyskania niezbędnych dokumentów,
 - b) o przysługującej nieletniemu pomocy w usamodzielnianiu;
- 3) udziela pomocy w podjęciu zatrudnienia i zamieszkania.

§ 21. Zwalnianemu nieletniemu wydaje się za pokwitowaniem:

- 1) dokumenty dotyczące wykształcenia, zawodu, kwalifikacji i umiejętności zawodowych, kierunku kształcenia, stażu pracy i przebiegu pracy zawodowej;
- 2) zaświadczenie o stanie zdrowia;
- 3) w razie potrzeby bilet na przejazd, artykuły żywnościowe na czas podróży oraz skierowanie na leczenie, jeśli takie jest zalecenie lekarskie.

§ 22. 1. Nieletniego skreśla się z ewidencji ośrodka w przypadku:

- 1) przeniesienia do innego ośrodka;
- 2) zwolnienia z ośrodka;
- 3) umieszczenia w areszcie śledczym lub zakładzie karnym;
- 4) upływu okresu pobytu oznaczonego w postanowieniu o zastosowaniu wobec nieletniego środka tymczasowego, o którym mowa w art. 44 pkt 6 ustawy, albo upływu okresu pobytu oznaczonego w postanowieniu o przedłużeniu pobytu nieletniego w ośrodku.

2. O skreśleniu nieletniego z ewidencji ośrodka dyrektor ośrodka niezwłocznie zawiadamia:

- 1) sąd wykonujący środek tymczasowy, o którym mowa w art. 44 pkt 6 ustawy;
- 2) organ prowadzący postępowanie;
- 3) Ministerstwo Sprawiedliwości;
- 4) rodziców albo tego z rodziców, pod którego stałą pieczęć nieletni faktycznie pozostaje, albo opiekuna nieletniego.

§ 23. Przepisy § 4, § 5 ust. 2, § 6 ust. 2, § 7, § 8 i § 10 stosuje się odpowiednio.

Rozdział 3

Szczegółowe warunki pobytu nieletnich w ośrodku

Oddział 1

Środek wychowawczy

§ 24. 1. W ośrodku prowadzi się proces resocjalizacji nieletniego w oparciu o indywidualną diagnozę i indywidualny plan oddziaływań wychowawczych, resocjalizacyjnych i terapeutycznych, opracowany przez pedagoga i psychologa z udziałem nieletniego i innych pracowników zakładu.

2. Indywidualny plan oddziaływań wychowawczych, resocjalizacyjnych i terapeutycznych obejmuje w szczególności:

- 1) wymagania edukacyjne: zadania w zakresie nauki i kształcenia zawodowego oraz uzyskania kwalifikacji i umiejętności zawodowych;
- 2) działania resocjalizacyjne: zajęcia specjalistyczne adekwatne do indywidualnych potrzeb nieletniego, uwzględniające jego deficyty poznawcze, emocjonalne, społeczne; zajęcia rozwijające zainteresowania nieletniego uwzględniające jego mocne strony;
- 3) pomoc psychologiczną: zajęcia indywidualne lub grupowe mające na celu wspieranie potencjału rozwojowego nieletniego i stwarzania warunków do jego aktywnego uczestnictwa w życiu ośrodka oraz w środowisku społecznym;
- 4) pomoc terapeutyczną: oddziaływania psychoterapeutyczne;
- 5) działania skierowane na środowisko rodzinne: zadania, których celem jest zaangażowanie (współpraca) rodziców albo opiekunów nieletniego w proces resocjalizacji nieletniego;
- 6) zasady oceny przebiegu procesu resocjalizacji;
- 7) program adaptacyjny nieletniego: zadania przygotowujące nieletniego do opuszczenia ośrodka;
- 8) pobyt w domu dla matki i dziecka.

3. W przypadku gdy nieletni odmawia współdziałania w opracowaniu indywidualnego planu oddziaływań wychowawczych, resocjalizacyjnych i terapeutycznych, plan ten opracowuje pedagog i psycholog z udziałem innych pracowników ośrodka.

4. Indywidualny plan oddziaływań wychowawczych, resocjalizacyjnych i terapeutycznych modyfikuje się wraz z przebiegiem procesu resocjalizacji nieletniego, nie rzadziej niż raz na 6 miesięcy.

§ 25. Ośrodek informuje rodziców albo tego z rodziców, pod którego stałą pieczę nieletni faktycznie pozostaje, albo opiekuna nieletniego, co najmniej dwa razy w roku, o postępach w procesie resocjalizacji nieletniego.

§ 26. 1. Nieletni nosi własną odzież, bieliznę i obuwie, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. W przypadku gdy nieletni nie posiada własnej odzieży, bielizny lub obuwia albo odzież, bielizna lub obuwie posiadane przez nieletniego nie nadają się do używania, nieletni korzysta z odzieży, obuwia i bielizny zapewnianej przez ośrodek.

3. Limit środków na wypłatę kieszonkowego ustala się odrębnie na każdy miesiąc w wysokości 1,1% kwoty bazowej dla zawodowych kuratorów sądowych, której wysokość ustaloną według odrębnych zasad określa ustawa budżetowa na nieletniego z uwzględnieniem średniej liczby nieletnich faktycznie przebywających w zakładzie w danym miesiącu. Kieszonkowe wypłaca się nieletniemu z dołu.

§ 27. 1. Nieletni podpisuje spis dokumentów i przedmiotów przekazanych do depozytu.

2. Środki pieniężne nieletni przekazuje, za pokwitowaniem, do depozytu.

§ 28. 1. Paczki doręcza się nieletniemu niezwłocznie za pokwitowaniem.

2. Osoba doręczająca paczkę nieletniemu sporządza w jego obecności spis jej zawartości.

§ 29. 1. Przed udzieleniem urlopu opracowuje się program pobytu nieletniego na urlopie.

2. Pracownik pedagogiczny po powrocie nieletniego z urlopu sprawdza jego zachowanie podczas urlopu i sporządza stosowną informację do akt osobowych.

Oddział 2

Środek tymczasowy

§ 30. 1. W ośrodku prowadzi się oddziaływania wychowawcze ukierunkowane na rozpoczęcie procesu resocjalizacji.

2. W procesie resocjalizacji uwzględnia się udzielanie nieletniemu pomocy psychologiczno-pedagogicznej, terapeutycznej i psychiatrycznej.

§ 31. Ośrodek informuje rodziców albo tego z rodziców, pod którego stałą pieczęć nieletni faktycznie pozostaje, albo opiekuna nieletniego o zachowaniu nieletniego.

§ 32. Przepisy § 24–27 i § 29 stosuje się odpowiednio.

Rozdział 4

Uczestniczenie przez nieletnich w wykonywaniu praktyk religijnych i korzystaniu przez nich z usług religijnych

§ 33. 1. Dyrektor ośrodka niezwłocznie zawiera z duchownym kościoła lub innego związku wyznaniowego, do którego nieletni należy, umowę w celu zapewnienia nieletniemu wykonywania praktyk religijnych i korzystania z usług religijnych podczas pobytu w ośrodku.

2. W umowie określa się zakres czynności duchownego, zasady zastępowania przez inne osoby podczas jego nieobecności lub w razie nagłej potrzeby udzielenia usługi religijnej, zasady współdziałania z dyrektorem ośrodka oraz przypadki, w których umowa może ulec rozwiązaniu.

§ 34. 1. Dyrektor ośrodka informuje duchownego oraz osoby wyznaczone do jego zastępowania o treści i skutkach stosowania przepisów dotyczących:

- 1) zasad bezpieczeństwa i porządku wewnętrznego ośrodka oraz regulaminów obowiązujących w ośrodku;
- 2) ochrony danych osobowych.

2. Dyrektor ośrodka może cofnąć duchownemu lub osobom go zastępującym prawo wstępu na teren ośrodka w przypadku rażącego naruszenia przez nich przepisów, o których mowa w ust. 1, powiadamiając o tym właściwe władze kościołów lub innych związków wyznaniowych.

§ 35. Dyrektor ośrodka podejmuje niezbędne czynności w celu zapewnienia odpowiednich warunków do wykonywania praktyk religijnych i usług religijnych oraz korzystania z tych usług, a także zasięga opinii duchownego w sprawie organizacji usług religijnych.

Rozdział 5

Przepis końcowy

§ 36. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.

Minister Sprawiedliwości: wz. *M. Woś*